

Čas přípravy
15 minut

Čas realizace
90–120 minut

Prostor
klubovna i venku

Roční období
kdykoli

Počet účastníků
minimálně 4

Věková kategorie
čte/piše

MEDVĚD – CHRÁNÍM PŘÍRODU

Obecný cíl:

Rozvoj těchto kompetencí: k učení, ke komunikaci, sociální a personální, občanská, pracovní.

Konkrétní cíl:

Rozvíjení kladného citového vztahu dětí k přírodě, základy slušného chování k přírodě a v přírodě, pochopení nutnosti její ochrany a péče o ni.

Motivace:

Když se děti naučí milovat přírodu, je potřeba, aby se naučily v přírodě i správně chovat a pomáhat ji chránit. V dnešní moderní době je ochrana životního prostředí zvláště důležitá, tak proč nezačít již s dětmi?

Legenda:

„Ahoj děti“, říká medvěd Medula, „já mám moc rád zvířata i rostliny a rád chodím do přírody. Kdo z vás také? ... Je v ní moc krásně. Chtěl bych, aby to tak bylo stále. Chtěl bych o ni pečovat a ochraňovat ji. Poradíte mi, co bych mohl dělat?“

A poradíte mi také, co dělat nemám, co je špatné?

No teda! Smekám před vámi svůj klobouk! Vy všechno víte... Je to ale hodně příkazů najednou, že? Zkusím to zvládnout! Příroda to moc potřebuje, ona se sama bez nás ochránit nedokáže! Zkusíte to také?“

Potřeby:

Nůžky, lepidlo, pastelky, proužky barevného papíru – cca 10×2 cm, zavírací špendlíky; mapa ČR (ideálně s vyznačením národních parků).

K tomuto metodickému listu je pracovní list P5A.

Provedení:

Pírka ptáka Ohniváka

Když chceme pozorovat přírodu, musíme se chovat tiše, jinak před námi všechno živé uteče. Zkusíme potichoučku našlapovat, aby nás pták Ohnivák neslyšel...

Hráči, který bude představovat ptáka Ohniváka, připevněte na šaty barevné proužky – pířka (zastříhat za sukni, kalhoty, pásek, do kapes, přišpendlit). Poté mu zavažte oči a postavte doprostřed místnosti. Ostatní děti rozdělte do 2–3 družstev. Vedoucí postupně vysílá první, druhé, atd. hráče, aby se potichoučku přiblížili k ptáku Ohnivákovi a pokusili se mu sebrat jedno z pírek. Pták Ohnivák hráče přitom nesmí slyšet a dotknout se ho, jinak nesmí pířko odnést. Každý má na pokus 30 vteřin a smí odnést jen jedno pířko. Až se všichni vystřídají, mohou přijít na řadu opět první hráči. Vyhrává družstvo (nebo jednotlivec), které má nejvíce pírek.

Metodická poznámka: Udělali jsme všechno v této hře správně? Co kdyby to byl živý ptáček? Smí se ptákům trhat peří? Sahat na ně? Proč? ... (viz Desatero správného chování v přírodě – bod 2, 5)

Správně nebo špatně?

Chovat se tiše – jak jsme zkoušeli v první hře – patří mezi hlavní zásady správného chování v přírodě. Zkusíme teď všichni společně přijít na další zásady.

Rozdělíme se nyní do několika skupinek (podle počtu dětí na schůzce a témat, která jim chcete nabídnout) a zahrajeme si divadlo. Každá skupinka si připraví a zahraje krátkou scénku.

Jak to bude vypadat? Na ukázkou vám teď instruktoři a vedoucí jednu takovou scénku zahrají. (Hrají)

No a my teď zkusíme říci, choval se někdo ve scénce špatně? Co by se stalo, kdybychom se takto v přírodě chovali? Jak by příroda vypadala? ... Koho můžeme pochválit? Jaké je správné chování – jak se podle vás měli hráči zachovat? ...

Příklady legendy k vytvoření scénky:

- Jdeme na výpravu a procházíme les. Najdeme v něm mnoho hub, o kterých víme, že je nesmíme sbírat. Co s nimi uděláme? – Některé děti mohou hrát houby a druhé budou turisté. Společně se domluví a vymyslí například scénku, že turisté začnou kopat do hub, rozšlapávat je nebo je sbírat a zahazovat. Někdo ji může i přidat do košíčku pro někoho, koho nemá rád... V tu chvíli by se děti-houby mohly ozvat, že to není správné, protože některá zvířátka tyto houby jedí, atd. Případně necháme hodnocení na diváky. Závěr: Houby, které nesbíráme, necháme stát!
- Jsmo v lese a potřebujeme rozdělat oheň. – Některé děti se např. budou snažit rozdělat oheň, porazí strom,

zapalují a odhazují jednu sirku za druhou, až se jim to povede, další se stanou ohněm a začnou jakoby ničit vše kolem sebe. Ostatní hrají zvířátka a rostliny, kterým oheň ubližuje. Kdyby se rozšířil, mohl by napáchat obrovské škody. Závěr: V lese se nesmí rozdělovat oheň!

- Parta „uličníků“ se vydá do lesa a dělá tam velký rámus. Děti si zkusí představit, co se v lese asi děje. – Např.: někdo zahraje uličníka, další děti různé lesní tvory a jejich reakci na hluk. Závěr: V lese se chováme tiše a ohleduplně!
- Jako vodítko pro formulaci dalších témat nám může posloužit níže uvedené „Desatero“ správného chování v přírodě.

Metodická poznámka: Je vhodné, aby každá skupinka měla svého instruktora nebo vedoucího, který dětem přečte zadání a pomůže s realizací. Necháme děti, aby si ve skupince o problému popovídaly, domluvily, co a jak předvedou.

Po sehrání scénky může následovat diskuse: co je, co není správné jednání a proč ... jak navrhujete, že se měli hráči zachovat?

„Desatero“ správného chování v přírodě

Prvním stupněm výchovy dětí k ochraně přírody je dodržování zásad správného chování v přírodě, což by mělo být samozřejmé pro každého z nás. Můžeme vycházet např. z tohoto desatera:

1. Dobře se dívej, pozoruj, hledej odpovědi na své otázky. Uč se přírodu znát a rozumět jejím zákonům.
2. Neruš ptactvo a zvěř. Chovej se tiše a nenápadně. Nedělej hluk, nekřič, nepouštěj hlasitě přístroje, pozor na hlasitou hudbu a zpěv.
3. Chod' co nejvíce pěšky, po vyznačených cestách. Nezkracuj si cestu chůzí mimo chodníky, hlavně na svažitém terénu dochází k erozi.
4. Raduj se z přírodních krás, ale nenič je. Netrhej, neulamuj ani jinak nepoškozuj rostliny. Nešlapej na ně, nevyrývej i s kořeny. Nekopej do hub. Neřezej, nesekej do živých stromů. Nevyrývej nic ani do skal a kamenů.
5. Buď přítelem živočichů. Nesahej na mláďata a hnízda. Neplaš zvěř a ptáky. V zimě nechoď do blízkosti krmelců. Nezabíjej a netýrej žádná zvířata. Nešťourej a nekopej do mravenišť. Chraň vše živé.
6. Stěž čistotu vod, pečuj o prameny a studánky. Do vody neodhazuj žádné odpadky, plechovky, sklo. Nevylévej do ní saponáty, oleje a splašky.
7. S ohněm zacházej opatrně, aby se ti nevymkl z ruky. Je dobrý sluha, ale zlý pán. Neodhazuj vypálené zápalky. Ohniště dobře uhas, zalij a dobře zahlad'. Nevypaluj trávu a křoviny. Nepal umělou hmotu a plasty.
8. Pečuj o čistotu přírodního prostředí kolem sebe. K odpočinku se posaď tam, kde po tobě zůstane co nejméně stop. Nenechávej v přírodě žádné odpadky. Zakopávej pouze živočišný odpad, ostatní odnes s sebou a dej do popelnice.
9. Táboř jen tam, kde to není zakázáno. Dříví sbírej ze země, na porážení soušek se předem domluv s lesníkem. Nevstupuj do lesních školek. Při odchodu uveď tábořiště do původního stavu.
10. Využij každé příležitosti, abys pro přírodu vykonal něco prospěšného. Braň ji před škůdci a vandaly.

Nezapomínejme, že děti v tomto věku jsou velmi vnímavé a rády napodobují, proto velmi záleží především na našem osobním příkladu – na opravdovosti, samozřejmosti a upřímnosti našeho chování a jednání.

Pracovní list – Chráním přírodu

V pracovním listu si prohlédněte obrázky. Představte si, že šel Honza na procházku do lesa. Byl v lese poprvé sám a nikdo mu neřekl, jak se má správně chovat v lese. Myslíš si, že se opravdu choval slušně, nebo ne? Zkus vysvětlit, proč si to myslíš?

S dětmi si vypravujte o každém obrázku zvlášť, co Honza udělal špatně. Nechte děti obrázky vybarvit (možno i doma) a na řádky pod obrázky napsat například: nekopu do prašivek, nezakládám oheň v lese, nehulákám na lesy, nepoškozuju stromy...

Metodická poznámka: Nejvhodnější je učit, fixovat a prověřovat správné chování v přírodě přímo při pobytu venku – ve volné přírodě, ale i v bezprostředním okolí – na zahradě školy, v parku, sadu, na hřišti.

Pohovořte s dětmi o našich národních parcích. Děti si mohou znaky parků vystřihnout a nalepit ke slepé mapě. Ukažte dětem na mapě, kde se který národní park nachází (možné poznačit do mapy a spojit znak čarou s místem v mapě). Pomozte dětem zakreslit na mapě místo, kde žijí. Popovídejte si s nimi o tom, který park je k nim nejbližší a který nejdále.

Tato aktivita přibližuje Ideál Pionýra: Poznání a Příroda.

Moje poznámky:

Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

čti fobiím. Hyperaktivní děti nenechte při této aktivitě mluvit a divočet, aby nedošlo k nějakému úrazu. Zároveň jim zdůrazněte, že nyní musí být zcela potichu, jinak ruší hru.

Ne všechny děti ze skupinky se musejí účastnit divadla, pokud nechtějí a ostýchají se nebo toho nejsou schopni, tak je nenuťte.

Opět můžete „Desatero správného chování v přírodě“ umístit v barevném provedení a bezpatkovým písmem na nástěnku klubovny vašeho oddílu.

Pozor na hru Pírka ptáka Ohniváka – nenechávejte zavázané oči dětem s poruchami prostorové orientace nebo jedincům se sklony k úzkostem

Pozor na:

Běžná schůzka v klubovně, na celou schůzku bude vhodné uvolnění prostoru, odsunutí stolků a židlí stranou. Pozor na správné uzavření zavíracích špendlíků ve hře Pírka ptáka Ohniváka. Pozor při práci s nůžkami, děti by měly pracovat vsedě a v klidu.

Moje poznámky:

Moje poznámky: